

בני הפנר

מיסוי קצבת שארי פנסיונר ותשלומים לאחר פטירתו

מבוא

עם פטירתו של מבוטח טרם תחילת קבלת קצבת הזקנה, משולמת קצבת שארים לשאריו, במידה וקיימים. מיסוי קצבת השארים נעשה בהתאם לסעיף 9(16) לפקודה. בסעיף יש הבחנה (בשפה חופשית) בין קצבת שארים מוכרת וקצבת שארים מזכה. הבחנה זו רלוונטית גם לתקבולים של יורשים ושארים לאחר פטירתו של מבוטח אשר החל לקבל קצבת זקנה. כלומר, האם התקבול המשולם לאחר פטירתו של הפנסיונר הוא חלק מהקצבה המוכרת שלו או חלק מהקצבה המזכה שלו והאם המקבל הוא שאר או יורש. מסמך זה מסביר את חישובי המס במקרה זה.

מיסוי קצבת שארי פנסיונר במסלול ללא הבטחת מספר גמלאות מובטח – קצר ולעניין

פנסיונר החל לקבל קצבת זקנה מתוכנית ביטוח או פנסיה או מפנסיה תקציבית ונפטר. מה קורה בהמשך?

במידה ואין שארים, לא ישולם דבר.

במידה ויש שארים כהגדרתו בסעיף 9(16) (לדוגמא, אלמנה, יתום) יחולו הכללים הבאים:

- על המרכיב המשולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המוכרת יחולו הכללים הבאים:
 - הקצבה תהיה פטורה.
- על המרכיב המשולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המזכה יחולו הכללים הבאים:
 - קצבת השארים לכל שאר תהיה פטורה עד לתקרת הקצבה המזכה. מעבר לזה, תמוסה לפי הכנסה מיגיעה אישית.

מיסוי קצבת שארי פנסיונר ויורשי פנסיונר במסלול כולל הבטחת מספר גמלאות מובטח – קצר ולעניין

זו הסוגיה העיקרית במאמר זה: מיסוי יתרת גמלאות של פנסיונר שבחר במסלול פרישה כולל הבטחת מינימום גמלאות ונפטר טרם קיבל את כמות הגמלאות. לדוגמא, בחר במסלול 240 גמלאות ונפטר אחרי 200. מה המס אשר יחול על יתרת הגמלאות?

נתחיל בתשובה פשוטה בעברית.

קצבת הזקנה יכול שתהיה קצבה מוכרת או קצבה מזכה או גם, כלומר חלקה מוכרת וחלקה מזכה.

- על המרכיב המשולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המוכרת יחולו הכללים הבאים:
 - אם מקבל התשלום הוא שאר כהגדרתו בסעיף 9(16) (לדוגמא, אלמנה, יתום) אין משמעות לנושא הבטחת מינימום גמלאות. מדובר בקצבת שארים אשר תמוסה לפי סעיף 9(16) והתקבול יהיה פטור.
 - אם מקבל התשלום איננו שאר (לדוגמא, בנו בן ה-40), כאן כבר יש משמעות לנושא הבטחת מינימום גמלאות. התקבול יהיה קצבה מוכרת וימוסה בהתאם:
 - כל עוד לא הגיע לגיל 60 התקבול יהיה חייב במס רגיל לפי המס השולי שלו.
 - מגיל 60, התקבול יהיה פטור.
- על המרכיב המשולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המזכה יחולו הכללים הבאים:
 - אם מקבל התשלום הוא שאר כהגדרתו בסעיף 9(16) (לדוגמא, אלמנה, יתום) אין משמעות לנושא הבטחת מינימום גמלאות. מדובר בקצבת שארים אשר תמוסה לפי סעיף 9(16). קצבת השארים לכל שאר תהיה פטורה עד לתקרת הקצבה המזכה. מעבר לזה, תמוסה לפי הכנסה מיגיעה אישית.
 - אם מקבל התשלום איננו שאר (לדוגמא, בנו בן ה-40), כאן כבר יש משמעות לנושא הבטחת מינימום גמלאות. התקבול יהיה קצבה מזכה וימוסה בהתאם:
 - כל עוד לא הגיע לגיל פרישה לפי חוק גיל פרישה התקבול יהיה חייב במס רגיל לפי המס השולי שלו.
 - מגיל זה, ניתן לדרוש עליה פטור בתמורה להון פטור.

ומה קורה עם יתום בן 20 שתקופת הבטחת הגמלאות עברו היא עד גיל 24? המיסוי עליו יהיה בהתאם לגילו.

- עד גיל 21 הוא בחזקת שאר והתקבול ימוסה לפי קצבת שארים.
- מגיל 21 ועד לגיל 24, כבר איננו שאר והתקבול ימוסה לפי הכנסה מיגיעה אישית (הפטורים האפשריים מתחילים מגיל 60).

רוצים להסתבך?

המשיכו לעמוד הבא.

מסלול פרישה ללא הבטחה למינימום תשלומים לשארים וליורשים - הסבר מלא בליווי סעיפי המס
כאן רלוונטים רק שארים. במקרה זה מדובר בקצבת שארי פנסיונר שהיא קצבת שארים לכל דבר ועניין. זו תמוסה לפי סעיף 9(16) לפקודת מס הכנסה. סעיף זה, מגדיר מה מקצבת השארים יהיה פטור כדלקמן:

- 9(16)(א) – קצבת שארים הנובעת מתשלומים פטורים;
- 9(16)(א) – קצבת שארים שאינה נובעת מתשלומים פטורים, המשתלמת מקופת גמל לקצבה או בהתאם לתכנית ביטוח, או המשתלמת מכוח הסדר פנסיה תקציבית, והכל בסכום שאינו עולה על תקרת הקצבה המזכה;

ומי הם שארים? כמפורט בסעיף. בלי להיכנס לפרטים קטנים, מדובר בבת זוג, ילדים עד גיל 21 והורה שהיה תלוי בנפטר.

סעיף 9(16) פשוט וברור ואפילו לא מצריך הסבר. קצבת שארים שמקורה בתשלומים שהיו מייצרים קצבה זקנה מוכרת, תייצר קצבת שארים "מוכרת" פטורה ללא תקרה. קצבה שאינה כזאת, תהיה פטורה עד לסכום תקרת הקצבה המזכה.

מסלול פרישה עם הבטחה למינימום תשלומים לשארים וליורשים - הסבר מלא בליווי סעיפי המס
קצבת הזקנה יכול שתהיה קצבה מוכרת או קצבה מזכה או גם גם, כלומר חלקה מוכרת וחלקה מזכה.

- על מרכיב אשר משולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המוכרת.

○ הסעיף הרלוונטי הוא 9(א)(3):

- יחיד שנפטר לאחר שהתחיל לקבל קצבה מוכרת מקופת גמל לקצבה והובטח לו מספר מזערי של תשלומי קצבה שישולם לו, ולאחר פטירתו – למוטביו, ידאו ביתרת התשלומים המשולמים למוטביו כקצבה או כקצבת שארים, לפי העניין, ואולם אם ביקש המוטב להוון את יתרת התשלומים יחולו על ההיוון הוראות סעיף קטן (ה) (3); לעניין סעיף זה, "יתרת התשלומים" – לרבות הסכום שנותר בקופת הגמל שממנו היו עתידים להשתלם תשלומי הקצבה המוכרת.

○ בעברית:

- אם מקבל התשלום המובטח הוא שאר (לפי ההגדרה אצל הגורם המשלם), אזי כל עוד הוא שאר (לדוגמא, יתום עד גיל 21) התשלומים יחשבו כקצבת שארים וימוסו לפי 9(16)(א). מאחר ומדובר על קצבת שארים שמקורה בקצבה מוכרת אזי היא הנובעת מתשלומים פטורים. לכן גם קצבת השארים תהיה פטורה. במידה והפסיק בשלב מסוים להיות שאר ונותרו עדיין יתרת תשלומים (לדוגמא, יתום בן 20 שתקופת הבטחת הגמלאות עברו היא עד גיל 24, יפסיק להיות שאר בגיל 21), יחשבו לפי הסעיף הבא.
- אם מקבל התשלום המובטח איננו שאר (לפי ההגדרה אצל הגורם המשלם, לדוגמא, בנו בן ה-40), אזי התשלומים יחשבו כקצבה מוכרת.

- אם אין זכאות לפטור על קצבה מוכרת (גיל המקבל נמוך מגיל 60), התשלום יחשב כהכנסה מיגיעה אישית.

- אם יש זכאות לפטור על קצבה מוכרת (המקבל עבר גיל 60), התשלום פטור במלואו.

○ דוגמאות:

- פנסיונר אב לילד החל לקבל קצבת זקנה במסלול הבטחת 120 גמלאות. נפטר לאחר קבלת 60 גמלאות בהיות הילד בן 20. עד לגיל 21, ל-12 התשלומים הבאים, הילד נחשב שאר והתשלום ימוסה כקצבת שארים מוכרת ולכן פטור. מגיל 21 למשך 48 תשלומים נוספים, הילד כבר איננו שאר, והתשלום ימוסה כהכנסה מיגיעה אישית.

- פנסיונר אב לילד החל לקבל קצבת זקנה במסלול הבטחת 120 גמלאות. נפטר לאחר קבלת 60 גמלאות בהיות הילד בן 56. עד לגיל 60, ל-48 התשלומים הבאים, אין זכאות לפטור על קצבה מוכרת והתשלום ימוסה כהכנסה מיגיעה אישית. מגיל 60 למשך 12 תשלומים נוספים, יש זכאות לפטור על קצבה מוכרת, והתשלום יהיה פטור במלואו.

- על מרכיב אשר משולם לאחר פטירתו של הפנסיונר ומקורו בקצבת הזקנה המזכה.

- בשונה מקצבה מוכרת, אין בסעיף 9 לפקודה כל התייחסות למקרה של פטירת מקבל קצבה מזכה. מבחינת הגורם המשלם (קרן פנסיה או חברת ביטוח) היא משלמת סדרת תשלומים (נניח עוד 60 תשלומים) עד להשלמת המספר המזערי של התשלומים שהובטחו. המקבל הראשון על פי תנאי התוכנית (הפנסיונר שנפטר) מקבל קצבה. מאחר ומדובר בהמשך תשלומים שהיה מקבל הנפטר, יחולו על המשך התשלומים ההוראות החוק החלים על קצבה.

○ בעברית:

- אם מקבל התשלום המובטח הוא שאר (לפי ההגדרה אצל הגורם המשלם), אזי כל עוד הוא שאר (לדוגמא, יתום עד גיל 21) התשלומים יחשבו כקצבת שארים וימוסו לפי 9(16)(א). מאחר ומדובר על קצבת שארים שמקורה בקצבה מזכה, אזי התשלום יהיה קצבת שארים פטורה עד לתקרת הקצבה המזכה. במידה והפסיק בשלב מסוים להיות שאר ונותרו עדיין יתרת תשלומים (לדוגמא, יתום בן 20 שתקופת הבטחת הגמלאות עברו היא עד גיל 24, יפסיק להיות שאר בגיל 21), יחשבו לפי הסעיף הבא.
- אם מקבל התשלום המובטח איננו שאר (לפי ההגדרה אצל הגורם המשלם, לדוגמא, בנו בן ה-40), אזי התשלומים יחשבו כקצבה מזכה.

- אם גיל המקבל נמוך מגיל פרישה לפי חוק גיל פרישה, תיחשב כהכנסה מיגיעה אישית.

- אם גיל המקבל מעבר לגיל פרישה לפי חוק גיל פרישה, ניתן לדרוש עליה פטור בתמורה להון פטור.

ומה לגבי היוון קצבה של שאר או מוטב של פנסיונר?

- היוון של קצבה שמקור הייתה קצבה מוכרת.
 - בין אם מדובר בשאר ובין אם שאינו שאר, הסעיף הרלוונטי הוא 9א(ו)(3) המפנה אותנו לסעיף 9א(ה)(3).
 - למיטב הבנתי זה אומר שאם לא הגיע לגיל פרישה לפי חוק גיל פרישה לא יוכל לדרוש היוון פטור.
 - באשר לחיוב החלק החייב, זה ימוסה לפי היוון קצבה מוכרת. כלומר, 15% על מרכיב הרווח היחסי בסכום שהוון.
- היוון של קצבה שמקור הייתה קצבה מזכה.
 - שמעתי כל מיני דעות של מומחים למיסוי והתשובה המתקבלת ביותר על הדעת ששמעתי היא שהסכום יהיה חייב כהכנסה מיגיעה אישית.
 - מה באמת יהיה?
 - תלוי לאיזה פקיד שומה תגיע.
 - מאחר ומדובר בהיוון קצבה מזכה האם בר פריסה?
 - לדעתי לא צריכה להיות מניעה. אבל, ככל הנראה, גם בעניין זה, תלוי לאיזה פקיד שומה תגיע.
- בהקשר של פריסת היוון חייב של קצבה מזכה יש לזכור ששנות הפריסה נגזרות משנות ההיוון. אלה יהיה מועטות ככל הנראה שכן מדובר בתקופת הבטחת יתרת הגמלאות.

שאלה קשה - לעזאזל, איך אפשר לזכור את כל הפרטים הללו?

בחייך, מדובר במעט מאוד פרטים ולא צריכה לאף אחד להיות בעיה לזכור אותם. בייחוד אם נפטרים לך כל יום שני וחמישי מבוטחים במסלול עם הבטחת גמלאות.
אה, רגע.
לא נפטרים לך כל יום שני וחמישי מבוטחים במסלול עם הבטחת גמלאות?
במחשבה שניה, כשאלה מצטרפים ל- 84,687 פרטים נוספים שצריך לזכור, אי אפשר לזכור אותם.
אני לפחות לא מסוגל.

ומה כל זה קשור לתוכנת נכסים?

הפעם זה לא קשור. זה יהיה קשור.
בשלב זה, תוכנת נכסים איננה עוסקת בכל הקשור לפטירה.
החשובים הרלוונטיים לפטירה ונכות יושלמו בעתיד.

